

Vergaderjaar 1987-1988 Nr. 165c

20 200 X

Hoofdstuk X (Ministerie van Defensie) voor het jaar 1988 (inclusief het onderwerp NAVO); Vaststelling begroting van uitgaven; Vaststelling begroting van ontvangsten

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 11 april 1988

Hierbij bieden wij u ter voorbereiding op het beleidsdebat over onderwerpen rakende het Ministerie van Defensie (inclusief het onderwerp NAVO) aan de nota naar aanleiding van het verslag ingevolge de door de leden van de vaste Commissie voor Defensie gemaakte opmerkingen en gestelde vragen over memorie van antwoord.

De antwoorden die betrekking hebben op het zogeheten NAVO-deel zijn mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken beantwoord.

Ter beantwoording van de gestelde vragen moge het volgende dienen:

1

Wat heeft de NAVO geantwoord op het voorstel van het Politieke Consultatieve Comité van de Warschaupactlanden te Berlijn van 28 en 29 mei 1987?

Militaire doctrines hebben zowel betrekking op intenties als op de militaire capaciteit. Consultaties over doctrines zullen niet alleen betrekking moeten hebben op de bedoelingen van beide allianties, maar ook op de structuur, omvang, opbouw en locatie van de strijdkrachten aan beide zijden. Besprekingen over militaire doctrines kunnen wat de NAVO betreft in het kader van toekomstige conventionele wapenbeheersingsonderhandelingen worden gevoerd.

2 (zie vragen 1 t/m 3)

Zou de minister nader en wat dieper willen ingaan op het hem voorgelegde probleem, zowel in de vraag 42 als en vooral in de vragen 43 en 44?

Waarom deelt de bewindsman de zienswijze niet, zoals tot uiting gebracht in vraag 43?

Kan hij dieper ingaan op zijn ongeloof in de zienswijze?

Ook na uitvoering van het INF-verdrag beschikt de NAVO in West-Europa over voldoende nucleaire middelen om de geloofwaardigheid van de NAVO-strategie te verzekeren. Er is overigens geen sprake van dat een afzonderlijke dreiging voor de Bondsrepubliek Duitsland zou bestaan. De in de Bondsrepubliek gelegerde strijdkrachten van de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada, België en Nederland worden evenzeer

bedreigd door de korte-afstandwapens van het Warschaupakt. De «voorwaartse verdediging» is er juist op gericht gezamenlijk het volledige NAVO-gebied te beschermen. De aanwezigheid van andere dan Westduitse troepen onderstreept de bondgenootschappelijke solidariteit.

De geloofwaardigheid van de strategie van het aangepaste antwoord is niet alleen afhankelijk van nucleaire korte-afstandwapens in West-Europa, maar berust op het geheel van conventionele en nucleaire middelen waarover de NAVO beschikt. De koppeling van de in West-Europa aanwezige kernwapens naar het strategisch nucleaire arsenaal blijft onverminderd van kracht. Suggesties van het tegendeel zijn door de Amerikaanse regering tegengesproken.

3 (zie vraag 4)

Welke is de visie van de minister op de geloofwaardigheid en haalbaarheid van de escalatiestap(pen) na een inzet in het kader van «flexible response» van F-111 en Tornado-vliegtuigen tegen het door die vliegtuigen theoretische bereikbare deel van West-Rusland?

Een belangrijk aspect van de strategie van het aangepaste antwoord is de tegenstander in het ongewisse te laten over de reactie van het bondgenootschap in geval van een mogelijk militair conflict. Uiteraard streeft het bondgenootschap ernaar een conflict op een zo laag mogelijk niveau van geweld en zo spoedig mogelijk te beëindigen. Het is onmogelijk op voorhand aan te geven wat de «opeenvolgende escalatiestappen» zijn.

4 (zie vragen 5 t/m 8)

Op welk moment in het nucleaire escalatieproces van de NAVO in Europa verwacht de minister de inzet van de Engelse strategische nucleaire middelen?

Op welk moment in de loop van een onverhoopt gewapend conflict tussen de NAVO en het WP verwacht hij dat de Fransen hun strategisch nucleaire middelen zullen inzetten?

Is er enige vorm van overleg over het gebruik en de inzet van de Franse strategisch nucleaire middelen tussen de Fransen en de Engelsen c.q. tussen de Fransen en Amerikanen, al dan niet in NAVO-verband?

Kan hij nader ingaan waarom er zijns inziens wel of geen koppeling bestaat tussen de inzet van met nucleaire wapens uitgeruste F-111 en Tornado-vliegtuigen of andere nucleaire middelen die een deel van de USSR kunnen bereiken en de inzet van Engelse en/of Franse strategisch nucleaire middelen en, indien hij van mening is dat die koppeling aanwezig is, in welk opzicht en hoe die koppeling dan aanwezig is?

Zoals het antwoord op vraag 4 aangeeft, is het onmogelijk te zeggen op welk moment in het nucleaire escalatieproces eventueel Britse strategisch-nucleaire middelen zullen worden ingezet. Dat zal uiteraard geheel van de omstandigheden afhangen.

Hetzelfde geldt voor de Franse strategische wapens. Frankrijk maakt overigens geen deel uit van de geïntegreerde militaire organisatie.

Bij mogelijk overleg over de inzet van de Franse strategisch nucleaire middelen tussen de Fransen en de Britten c.q. tussen de Fransen en Amerikanen is Nederland niet betrokken. Afspraken tussen Frankrijk en de NAVO hebben uitsluitend betrekking op de inzet van conventionele strijdkrachten.

5

Kan een overzicht worden gegeven van beroepsmilitairen die voortijdig vrijwillig de dienst verlaten?

Officieren	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
<i>Koninklijke marine</i>									
Zeedienst	9	4	1	4	4	10	13	7	3
Mariniers	5	0	1	3	1	3	1	2	1
Technische dienst	3	3	1	4	1	5	2	2	2
Elect. dienst	2	1	2	1	2	2	9	11	4
Administratie	4	4	0	0	4	2	2	5	-
Speciale dienst	8	9	9	3	9	9	18	8	2
Arts/tandarts	2	2	3	2	4	6	1	-	-
Totaal	33	23	17	17	25	37	46	35	12
<i>Koninklijke landmacht</i>									
Hogere mil. vorming	0	0	1	1	4	4	6	9 ¹	
Mil. Juridische dienst	3	1	0	1	1	4	3	2 ¹	
Geneeskundige dienst	4	4	1	2	3	7	9	2 ¹	
Accountants	4	1	1	0	4	1	5	- ¹	
Technische staf	1	1	1	1	1	0	2	- ¹	12*
Mil. Psych./Soc. dienst	0	0	0	0	0	1	1	2 ¹	
Economen	0	0	1	0	0	0	2	- ¹	
Overigen	11	18	22	14	6	31	46	39 ¹	
Totaal	23	25	27	19	19	48	74	54	12
<i>Koninklijke luchtmacht</i>									
Luchtverk. bev.				0	2	0	0	1 ¹	
Bedr. econ. zaken				1	1	1	4	1 ¹	
Juridische zaken				0	0	2	0	- ¹	
Artsen				3	1	1	1	- ¹	
Vlieger				0	2	2	9	4 ¹	6*
Inlichtingen							4	- ¹	
Operatiën				1	2	0	1	2 ¹	
Technisch personeel				3	2	10	13	11 ¹	
Personele zaken				1	2	2	8	5 ¹	
Overigen							3	1	
Totaal	10	5	6	9	12	18	43	25	6
<i>Koninklijke marechaussee</i>									
	0	0	0	0	0	0	2	2	-
Totaal krijgsmacht	66	76	50	45	56	103	165	115	30

¹ Voor zover thans bekend over 1988.

* Nadere verdeling over wapens/dienstvakken en functies nog niet bekend.

Schepelingen en onderofficieren	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
<i>Onderofficieren KM ²</i>									
Mariniers	49	34	12	8	8	18	36	40	9
Operationele dienst	39	30	19	23	20	16	17	26	12
Technische dienst	93	59	29	18	48	60	55	71	22
Wapentechnische dienst	67	43	23	5	25	26	32	31	10
Bijzondere dienst	11	2	2	6	9	-	18	16	2
Logistieke dienst	13	16	1	6	-	5	11	10	25
Totaal	272	184	86	66	110	134	169	194	80
<i>Manschappen KM</i>									
Mariniers	174	171	123	55	37	48	72	63	28
Operationele dienst	210	231	93	81	71	101	88	117	33
Technische dienst	152	169	123	58	69	144	91	111	18
Wapentechnische dienst	64	83	33	25	34	61	64	81	17
Bijzondere dienst	13	8	2	2	11	8	1	10	1
Logistieke dienst	141	98	40	17	15	22	15	21	5
Totaal	754	760	414	238	237	384	331	403	102
Schepelingen	1026	944	500	304	347	518	500	597	182
<i>Onderofficieren KL</i>									
Artillerie	-	-	-	1	1	3	14	16	
Geneeskundige troepen	-	-	-	4	7	14	8	8	
Genie	-	-	-	3	5	4	8	5	
Infanterie	-	-	-	5	10	14	11	18	
Verbindingsdienst	-	-	-	4	5	10	18	28	51*
Technische dienst	-	-	-	0	4	6	16	12	
Overigen ³	-	-	-	9	14	16	29	51	
Totaal	95	74	50	26	46	67	104	138	51
<i>Onderofficieren KLu²</i>									
Luchtverk. beveiliging	-	-	-	1	0	4	5	6	
Operatiën	-	-	-	0	2	3	1	9	
Technisch personeel	-	-	-	10	12	20	18	21	29*
Overigen	-	-	-	9	6	9	6	13	
Totaal	57	36	28	20	20	36	30	49	29
<i>Onderofficieren/ Marechaussees KMAR</i>									
	-	-	-	6	9	8	15	13	
	-	-	-	119	185	197	93	65	31*
Totaal	169	254	93	125	194	205	108	78	31
Totaal krijgsmacht	1347	1308	671	475	607	826	742	871	293

¹ Voor zover thans bekend over 1988

² Inclusief korporaals

³ Aan- en afvoertroepen/Cavalerie/Lucht doelartillerie/Militaire administratie/Muziek

* Nadere verdeling over wapens/dienstvakken en functies nog niet bekeken.

Nog niet is bekend welk aantal dienstverlaters in 1988 heeft gesolliciteerd naar een baan als burger bij de overheid.

6 (zie vraag 9)

Onderschrijven de bewindslieden de doelstellingen van Euromil?

Ja. De doelstellingen van Euromil en de door Euromil ontplooidde activiteiten worden onderschreven. Dit laat overigens de eigen verantwoordelijkheid van de staten van de bij Euromil aangesloten belangenorganisaties onverlet.

De Minister van Defensie,
W. F. van Eekelen

De Staatssecretaris van Defensie,
J. van Houwelingen